

Handläggare:
Eva Borgström

2019-10-07

Till ledamöter och suppleanter i Socialutskottet:

Allvarliga missförhållanden i LSS-verksamheter måste åtgärdas

Riksförbundet FUB arbetar för goda levnadsvillkor för personer med intellektuell funktionsnedsättning. FUB efterlyser kraftfulla åtgärder för att förhindra allvarliga missförhållanden i LSS-verksamheter. Socialstyrelsen föreslås få i uppdrag att ta fram tvingande föreskrifter om personalens kompetens samtidigt som IVO får öronmärka resurser för tillsyn av LSS-verksamheter.

LSS är en rättighetslagstiftning som tillkom för att säkerställa att samhällets mest utsatta medborgare ska ha ett gott liv. Verkligheten är för många en annan. FUB ser handlingar utföras i LSS-verksamheter mot personer med intellektuell funktionsnedsättning, som ute i samhället skulle leda till åtal för brott. Under det senaste året har även medierna vid flera tillfällen uppmärksammat att samhället sviker de som allra mest är i behov av stöd. FUB får dagligen rapporter om stora brister i stödet. Särskilt utsatta är personer som har intellektuell funktionsnedsättning i kombination med autism.

Vanvård och allvarliga övergrepp i praktiken

Dick, 37 år, och Sussie, 41 år, har intellektuell funktionsnedsättning och autism/autismliknande tillstånd. De har båda varit mycket illa under sina vuxenliv. För att levandegöra vad felaktigt bemötande, vanvård och allvarliga övergrepp innebär i praktiken, bifogar vi de anhörigas berättelser. (Se bilaga 1 och 2). Den gemensamma nämnaren är att det återkommande har funnits stora brister vad gäller personalens bemötande och förmåga att ge stöd och service. Istället för att åtgärda kompetensbristerna har Dick och Sussie tvingats flytta runt till olika verksamheter. Detta trots att behandlande läkare intygat att förändringar i boende, byte av personal och brist på struktur leder till starkt utåtagerande beteende. Vid flera tillfällen har Dick och Sussie tvingats flytta till gruppboende långt ifrån hemkommunen och de anhöriga, med motiveringen att nödvändig kompetens inte funnits på närmare håll. Det är högst anmärkningsvärt eftersom båda kommer från kommuner i Göteborgsområdet.

Socialstyrelsen och IVO har larmat i flera år

Statliga myndigheter har under flera år uppmärksammat bristerna. Redan 2015 rapporterade Socialstyrelsen att i endast 17 procent av kommunerna uppfyllde all personal inom LSS-insatsen bostad med särskild service för vuxna, den rekommenderade kunskapsnivån i Socialstyrelsens allmänna råd¹. I *Lägesrapport 2018* konstaterade Socialstyrelsen bristande kunskap om olika typer av funktionsnedsättningar, diagnoser och kommunikationsverktyg, hos personal som ger

¹ Socialstyrelsen. *Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och socialtjänst – lägesrapport 2015*.

stöd till personer med funktionsnedsättning. Socialstyrelsen visade även på bristen på kontinuerlig handledning av personal, i mer än hälften av bostäderna för vuxna².

Socialstyrelsen hänvisade i *Lägesrapport 2019* till uppgifter i kommun- och landstingsdatabasen, Kolada, som indikerade att:

”våld eller hot om våld mot brukare har förekommit på åtminstone omkring 40 procent av boenden för vuxna enligt LSS.”³

Socialstyrelsen betonade att uppgifterna har lämnats av personal och inte av brukarna själva, vilket gör att det finns risk för ett visst mörkertal.

IVO skriver i sin rapport till regeringen *Vad har IVO sett 2018?*, att många av de problem och brister de ser inte är nya:

”Tvärtom, de flesta av våra iakttagelser och slutsatser har vi både sett och rapporterat om tidigare. Vi ser alltså att patienter och brukare utsätts för återkommande, oönskade och ibland allvarliga konsekvenser i vården och omsorgen.”⁴

FUB välkomnar den nationella granskning av bostad med särskild service för vuxna, som IVO genomför under 2019 och 2020. Men personer som Dick och Sussie och många med dem har inte tid att vänta på IVO:s rapport. Deras livsvillkor är så svåra att de till och med kan vara livshotande. När våldet och hoten upprepas gång på gång och förövarna är personal som finns i den egna bostaden dag efter dag, blir traumat dessutom livslångt.

FUB efterlyser kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med de stora bristerna i många LSS-verksamheter och föreslår att:

- Socialstyrelsen omgående ges i uppdrag att utfärda bindande föreskrifter gällande kompetenskrav för personal LSS-verksamhet.
- IVO omedelbart får ökade, öronmärkta, resurser för att åter kunna ta emot och utreda enskilda ärenden.

För Riksförbundet FUB

Harald Strand
Förbundsordförande

Bilagor:

Anhörigberättelse av Emma Eriksson (bilaga 1).

Anhörigberättelse av Dan Carlsson (bilaga 2).

² Socialstyrelsen. *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning*. Lägesrapport 2018.

³ Socialstyrelsen. *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning*. Lägesrapport 2019 (s.82).

⁴ IVO. *Vad har IVO sett 2018?* (s.9).